

TOVĂRĂȘIA

Foaie economică, care cuprinde tot felul de povețe despre formarea și conducerea tovărășiilor economice
Foaia oficioasă a „Centralei Tovărășilor” și a însoțirii pentru „Asigurarea vitelor”, amândouă în Orăștie.
— Sfaturi pentru agricultură, meserii și negoț, și îndrumări pentru valorizarea produselor economice —

Adaus economice la „LIBERTATEA”.

Apare tot a doua Duminecă.

Intocmită de VAS. C. OSVADĂ

Anul III.

ORĂȘTIE, 3 Octomvrie 1908.

Nr. 20

Asigurarea vitelor.

Glasul unei foi economice maghiare; — Cum e cu asigurarea în alte state apusene ca Franța, Dania, Germania? — Ce lucru napoiat la noi. — La noi nu-l doare capul pe nime de economi și binele lor! —

Acei cari au urmărit cu luare aminte străduințele noastre puse prin această foaie, — vor fi băgat de samă negreșit, că nimic altceva nu ne frământă și ocupă mai mult sufletul și mintea, ca arătarea planurilor celor mai probate, mai bune, după care s'ar putea ajuta poporul nostru românesc din această țeară, întru a să înălța și el în cele economice la o stare materială mai bună, mai înfloritoare, mai mulțumitoare ca cea de care azi are parte.

Pentru apropierea acestui scop, mai ales două căi, două feluri de muncă, le știm și propovăduim ducătoare la scop:

O muncă productivă, roditoare, aducătoare de fructe vii, văzute, pipăite, — și:

o muncă apărătoare, sprigitoare, proptitoare așazicînd, a poporului, ca, în sfortările lui spre înălțare pe căile la bunăstare, să nu cadă în gropile sărăciei ce atît de adesea soartea le pune ca curse în calea bietului om.

Calea muncii roditoare am văzut-o noi la alții și o credem tot așa de folositoare și pentru al nostru neam: e calea tovărășiilor economice, cari înseamnă: că cei mici și slabi materialicește, să-și dea mîna între sine, pentru a ajunge la mai bine cu munca lor și în munca lor. În acest scop am stăruit și stăruim: Injghebați, Români, tovărășii economice prin toate satele, ca cu ajutorul lor să vă puteți aduce mașini economice pe cari singuratici nu le-ați putea, și cu acelea să vă lurați mai ușor și mai ieftin pămîntul, ceea-ce e cîș-

tig văzut, pipăit, în bunăstare; faceți tovărășii pentru arîndarea de moșii, pe care ca singuratici nu le puteți căpăta, și dela care să aveți cîștig; tovărășii pentru valorizarea produselor țarinelor și grădinilor voastre, că altă tre-cere aveți și alt preț puteți cîștiga!, — și altele și altele! Noi avem planul gata și ne năzuim să înființăm în acest scop „Centrala”, matca, sfetnica, tovărășiilor, și împintenătoarea lor.

Iar ca muncă apărătoare, proptitoare, contra căderii singuraticilor frați al noștri în ghiarele pagubei și sărăciei, am plănuit înființarea unei mari Reuniuni pentru Asigurarea vitelor contra întâmplărilor nenorocite.

Că uite, un econom poate fi ajutat la înaintarea lui, și arătîndu-i cum să ajungă la nouă izvoare de venit, dar și prin aceea, că îl ferești de pagubă! Iar pentru poporul nostru econom, ce, Doamne, de pagubă îi este mai simțită, mai zguduitoare, trăgîndu-l în gropile sărăciei și amarului, ca pagubele în vite? Că el ce să facă cu pămîntul, cu moșioara, fără vite? Și cînd îi moare vita din jug, ori vaca care dă copiiilor laptele, ce mai mare năcaz trebuie Românului econom? El e silit a să băga uneori pînă după gît în datorie, ca să-și facă rost a-și cumpăra iară vita căzută lui din jug, și poate 5 ani ori și zece, nu să mai vede ajuns iară acolo unde era cînd l'a lovit nenorocul în vite și l'a scufundat în o groapă amară a sărăciei!

Și dacă într'un sat cad în un an două curți, în altul 3, ba 4 ori 10, la pagube în vite, bogăția națională a acestui sat a

suferit dare napoi, ori cel puțin stare pe loc, — și, o pagubă aci, două dincolo, pe întreg cuprinsul locuit de Români, face mult, face la an zeci, ce zeci? sute de mii, încă multe sute de mii pierde, an de an, — și așa, pe lîngă suferințele amare a singuraticilor, pe lîngă pierderea omului cutare, care multă vreme nu să mai vede întrămat, prin acestea bunăstarea noastră ca neam, bogăția noastră națională, nu poate da nainte, precum s'ar cădea și precum ar fi de dorit!

Lucrul acesta l'au desfășurat și l'au dovedit atît de deplin domnii V. C. Osvadă și Ioan Moța în prelegerile economice de propagandă ce au ținut, mai ales anul trecut, în multe locuri printre Români. Ei au și pregătit toate pentru a înființa o Reuniune mare pentru Rumâni de ori-unde în țară, care să ajute în această nevoie pe neajutoratul nostru econom.

Totuși, Doamne, de cîte greutateți au dat numiții domni, în străduința lor! Nu le vom înșira aci, că va veni vremea cînd le vom descoperi pe toate, spre „gloria” celor ce li-au pus în cale, — de dată asta ne mărginim a spune, că mulți din cei căror am cerut binevoitorul sprigin, s'au făcut că nu ne înțeleg, ori nici nu ne-au înțeles, ori li s'a părut că convingerile noastre adînci nu-s destul de bine întemeiate, o fi o chimera, un vis a unor idealști ce umblă cu mintea prin nori, cari nu calcă pe pămînt...

Pentru cei-ce așa au judecat străduința noastră, bona ori mala-fide (fiind sinceri și deci mărginiți în judecata lor și în cunoașterea trebuințelor poporului nostru, ori fățărînd numai bunacredință), — pentru aceștia ni-a căzut foarte bine la îndemnă un articol luminat pe care l găsim în o foaie economică maghiară, în revista „A magyar földműves” („e-

conomul ungar”), foaie economică veche, în anul al 26-lea de muncă. Această foaie scrie în numărul său de pe August, a. c. următorul articol despre asigurarea vitelor în alte țări, asămănînd apoi Ungaria cu acelea, și arătînd cît de codașă e țara noastră în privința asta. cu cîtă nepăsare și nepricepere și lipsă de inimă, să poată la noi lumea cea de sus, față cu această mare trebuință a poporului econom. Iată ce scrie revista maghiară:

„Asigurarea vitelor”.

»In Franța pînă la a. 1897 statul nu s'a îndeletnicit cu acest lucru (asigurarea vitelor) care privește atît de aproape pe economi, ci a lăsat în privința asta de sine pe cei ce să interesau de el, și asigurarea vitelor o privea de întrebare deschisă.

»Economii însă au băgat de timpuriu de seamă trebuința organizării (prin însoțire între sine) pe terenul acesta, și încă în anul pomenit au înființat 1484 de însoțiri pentru asigurarea vitelor, la cari s'au asigurat vitele alor 117.862 membri (proprietari de vite) în preț de 60 milioane 971 mii 253 franci.

»Cel dintîi însă, care a văzut marea însemnătate a acestor însoțiri de asigurare de vite pentru viața economică, a fost bărbatul de stat cu vedere ageră Meline, și în vremea cît el a fost ministru, tot greul lucrării sale l'a pus întru desvoltarea acestora!

»Inființarea tovărășiilor pentru asigurarea vitelor, el (Meline) o ajutură nu numai moral (cu cuvîntul, cu îmbărbătarea lui), ci și material! S'a pus profesorilor economi de prin comitate, ca datorință oficioasă: să ajutură cu toate mijloacele înființarea de astfel de însoțiri, și la or-

ganizarea (întemeierea) lor și la conducerea lor, să iee parte lucrătoare! Statul însuși ajutură cu cîte jumătate de milion aceste reuniuni.

»Această lucrare a adus apoi cu sine, ca rod, *că azi sunt în Franția 4820 însoțiri de asigurare de vite*, și la acestea sunt asigurate în contra tuturor întîmplărilor nenorocite, vitele alor 265.015 membri, în preț de 250 milioane 048 mii 217 franci!

»Dar' pilde mari despre răspîndirea asigurării vitelor, nu găsim numai în Franția.

»În Dania și Svițera ea (asigurarea vitelor) e acasă în fiecare sat neînsemnat, prin însoțirile sătești.

»În Bavaria e așezămînt de stat răspîndit peste țara întregă!

»În Germania îndeosebi, — nici mai socotind multele însoțiri întemeiate pe reciprocitate (cu ajutor împrumutat, cam cum sunt ale noastre cele ocazionale), a căror număr s'a urcat la mii, — să află în lucrare *27 societăți de asigurare mari*, a căror avere trece peste 7 milioane de marce, și cari scutesc (prin asigurare) un număr uriaș de vite în potriva a tot felul de întîmplări nenorocite!

»Știindu-le acestea, — zice foaia economică maghiară, — plin de uimire cercetez, care să fie pricina, că la noi (în Ungaria) asigurarea vitelor nu poate prinde putere? Căci încercările făcute în țară la noi, nu să pot numi rezultate (isprăvuri). Doar »Societatea ungară pentru asigurarea vitelor« (dela Pesta) ca reun., slujește de 9 ani cauza asigurării vitelor, și n'a putut ajunge în privința asta, nici macar la atîta, ca să asigure toți taurii comunali, și prin aceasta să facă pe economi să cunoască în practică folosul asigurării vitelor și trebuința ei!

»Dacă asigurarea vitelor ar fi lucru rău, sau macar un așezămînt de care te poți lipsi, — țările din

Apus, cele cu cultură economică mare, n'ar susține atîtea și atît de puternice așezăminte de acest fel!

»În cunoașterea folosului acestor așezăminte, fără voeți-se pune întrebarea: ca oare la noi (în Ungaria), de ce nu să adună toate puterile pentru a le aduce la viață și la noi, cu potrivirea lor după împregiurările noastre?

„Sau doară economii noștri, această pătură, pe care razimă statul, nu vrednicesc ca să-i mințuim de o grijă ce-i neliniștește?

„Sau poate economul din Ungaria, afară de aceea, ca să fie soldat și să plătească dare, nu-i vrednic de altă soarte, decît ca să fie de umplătură pe corăbiile societății „Cunard“ peste mări (la America)?

»Căutînd după pricina acestui lucru, am ajuns la încredințarea, că conducătorii satelor noastre, nu-și împlinesc în privința asta datorința lor. Preoții, învățătorii, notarii, proprietarii, acei cari au înrîurire în privința asta asupra poporului, nu cunosc nici ei acest așezămînt folositor, nu cunosc nici felul, nici tehnica, asigurărilor de vite. *Nu știu cum poate asta fi o adevărată binecuvîntare pentru sate!*

»Prin astfel de însoțiri comisia ministeriului de agricultură între Săcui, a ajuns a atinge rezultate (roade) mari, întru a face cultivarea de vite mai puternică, unificarea soiului vitelor cornute, și nobilitarea singuraticelor curți, și prin asta a făcut mare bine (Săcuilor) întru **îmbogățirea economilor mici proprietari!**»

Acest articol grăiește și din inima noastră, a celor ce pentru Români stăruim de ani de zile să înființăm un așezămînt pentru asigurarea poporului nostru econom contra pagubelor în vite și a urmărilor lor atît de departe mergătoare în rău!

Glasul foii maghiare e, pe alocurea, aprins de năcaz și el arde cu cuvinte tari pe toți cîți ar avea datorința a face ceva pentru popor în privința asta

și nu fac. El ceartă statul că nu face nimic.

Noi însă statului nu-i băgăm nici o vină. La noi statul e un un domn cu moravuri cu totul aparte, trăește în alte lumi, aleargă după alte plăceri, după cai verzi pe păreți, — n'are timp să se gîndească și la astfel de trebuințe ale economilor.

Noi așternem cuvintele arzătoare ale foii maghiare numai înaintea bărbaților noștri cu pricepere și cu putere de a sprigină înființarea unui lucru atît de bun pentru popor. Că noi nu putem aștepta ca pe poporul nostru să-l fericească guvernele din Pesta. De nu vom face noi, fiii lui ridicăți din opincă, peste opincă, dar trăitori tot după opincă, de nu i-om face noi binele, apoi de acolo n'are la ce il aștepta.

Ci, uite, n'am deznădăjduit încă. Zădărnîcîndu-ni-se planul dintii pentru înființarea societății, prin însuși guvernul care ne-a respins statutele, — am mai căutat două căi care să ne dea putința întrupării prea folositoare instituțiunii, — și, acum mai nou, am izbutit a cîștiga pentru marea noastră plan, pe un fruntaș al vieții noastre publice, care cu inima sa mare, ne-a promis spriginul său puternic, iar cu vaza și bunăstarea sa, ne va da razemul întreg, pentru a putea face pasul cel mare spre aducerea ei la viață!

Azi iar nădăjduim, mai virtos și ca pîn'acum, că vom avea asigurarea vitelor pentru oropsitul popor român, — care îi va fi o bună proptă, de care să se razime de a nu mai cădea în atîtea pagube, în cîte cade azi!

Glasul foii specialiste maghiare citate, ne slujește mult la lămurirea celor nedumeriți. Ar fi un mare titlu de laudă și în fața streinilor, izbutirea Românilor cărturari în această lucrare pentru al lor popor!

Roada anului.

După socotelile încheiate în ministeriul de agricultură:

Teritoriul, de pe care s'a secerat ăstan *grîu*, a fost de 6 milioane jugăre catastrale. Jugărul a dat o roadă de 6.63 măji metrice, deci în total grîu s'a produs aproape 40

milioane măji metrice. Deci: *mai mult* cu peste 7 milioane măji ca anul trecut. Mai bună a fost recolta de grîu (dintre comitatele cu populație românească) în comitatul: Bihor, Sătmar, Arad, Caraș-Severin, Timiș, Torontal, Brașov, Făgăraș, Tîrnava mare și Turda-Arieș.

Mai slabă a fost roadă grîului în comitatele: Sibiu, Alba-inferioară și Bistrița-Năsăud.

Săcară a dat 6.44 măji de jugăr, în total dar' aproape 12 și jumătate milioane măji metrice; deci *mai mult* ca în anul trecut cu peste 2 milioane măji metrice.

Ovăsul dă la jugăr o roadă de cîte 5.62 măji metrice. Producția totală a fost de 10 și jumătate milioane măji metrice, — *mai puțin* ca în anul trecut cu peste 1 milion măji metrice.

Cucuruzul, în urma timpului favorabil, s'a copt în condiții bune și în țara întregă să culege acum. Sămănăturile cele puse de cu vreme sunt mai bune, cu deosebire în partea de miază-zi a țării.

După prețuirile făcute, să așteaptă de jugăr o roadă de 9.26 măji metrice; roadă întregă de cucuruz ar fi cam 38 și jumătate mil. măji metrice, — *mai puțin* ca în anul trecut cu aproape 1 milion măji metrice.

Cartofii (crumpenile) peste tot au dat o roadă slabă și față de 48 și jum., milioane măji metrice de anul trecut, abia s'au produs ăstan, cam 37 milioane măji

Legumele asemenea sunt slabe în roadă. Tot asemenea și varza (curechiul).

Cositurile de otavă pe finațe și cositura a treia de luțernă și trifoiu, în țara întregă au fost bune, așa cît lipsa de nutreț, ce amenința, s'a potolit mult.

Ne întrece toată lumea!

— Uimitoare roade de-ale tovărășiiilor la Slovaci! — Noi n'avem bărbați de fapte! —

Până cînd la noi Români, în mijlocul zvîrcolirilor ce le fac 5—6 oameni pentru tovărășii, pe cîți întîlnești toți să găsească însuflețiți pentru ideia cooperăției (întovărășirei) — dar la lucru faptic nime nu să așterne, la alte neamuri pornirile bune să traduc în *fapte*. Iată ce găsim în un raport al direcțiunii »Tovărășiei agricultorilor din comuna Brogyán« din comitatul Barș.

»Înainte cu 15 ani am început tovărășia cu quote de cite 20 fileri și azi am ajuns să avem luată în arîndă o moșie de 1000 jugăre. Trimitem în München (Germania) an de an cîte 20—30 vagoane orz

pentru bere; măcinăm pentru făină 10 vagoane de grâu; avem o tovarășie de credit, cu circulație de aproape un jumătate milion și cu capital de 100 mii coroane; avem tovarășie de consum cu circulație de 30.000 cor.; avem cerc agricol, reuniune de cîntări, reuniune de cetire, școală de pomi, și, dacă Dumnezeu ne ajută, în curînd o să ne alcătuim o tovarășie pentru fabrică de zahăr.»

Așa glăsuște însuflețitul raport al conducătorilor tovarășiei agricultorilor din Brogyán, în sinul și sub ocrotirea căreia s'au alcătuit toate celelalte tovarășii, ce le au în comună.

Și poate că Dvoastă credeți că comuna Brogyán e o comună mare, puternică și e locuită de frați Unguri, pe care i-a ajutat și statul și partidele și slujbașii de p'acolo?

Nici vorbă! Comuna Brogyán e locuită de frați Slovaci și abia are 808 locuitori, între care numai 345 sunt oameni de lucru, iar 463 sunt copii, bătrîni și femei nepuțincioase.

Ocupația de căpetenie a slovacilor din Brogyán e agricultura (plugăria), ca și pe la noi. Au în sat apoi și 52 meseriași, 2 negustori și 64 zileri.

Între toți însă sunt numai 103 gazde de sine, (proprietari independenți) ceilalți sunt sau mici meșteșugari sau servitori, ajutători și zileri. Peste 100 jugăre n'are nici un singur locuitor din comună.

Precum vedem, comuna slovăcească Brogyán e o comună mică, cu oameni cu stare modestă, mijlocie, — în mare parte de cei ce să n'atresc după coarnele plugului.

Și cu toate acestea au în sat atîta belșug pe urmele bine chibzuitelor tovarășii! Taina acestei munci înfloritoare de sigur zace în cumînțenia și în dragostea ce o au conducătorii lor față de lucrurile bune și față de conșătenii, de frații lor, pe care vreau să-i ajute în greul vieții. Astfel de conducători ne lipsesc nouă, astfel de Români, care să știe pune osul la desăvîrșirea și intruparea ideilor bune,

ce, har Domnului, ne vin acum din atîtea părți!

Oameni de faptă avem însă prea puțini.

Un institut de asigurare românesc.

Asupra chestiei de a să înființa poate o bancă de asigurare contra focului și pentru asigurări pe viață, de către noi Români pentru poporul nostru din această țară, despre care am scris mai pe larg și noi în numărul trecut, — a adus tot odată cu noi (numărul dela 19 Sept.) »Revista Economică« din Sibiu un articol mai lung din peana dlui Emanoil Comșa, directorul băncii »Crișana« dela Brad. Din lipsa de spațiu în »Tovarășia«, reproducem părțile de frunte a celui articol în »Libertatea« de azi. Aci vom aminti de o altă părere asupra acestei chestiuni.

Anume ziarul român din Sibiu »Țara Noastră«, publică mai nou un articol, scris de dl I. Simu, în care vedem arătîndu-să alte păreri în treaba băncii de asigurare românești contra focului.

Articolul spune, printre altele:

„O avere și o instituție ca »Transilvania« nu o putem, nu e permis să o desconsiderăm, nici s'o abandonăm, ca să l'nece ca para coaptă în gura p...

Nimeni n'a făcut așa, ca să răzbuie, și nedreptățile făcute la sute și mii de Români, acuzați pentru restanțe de premii, pentru cari Săsciorii noștri nu purtau nici un rizic și-i citau pe bieții oameni cale de peste 100 kilometri în ger, în timp de lucru, unde în conșătenie cu judele sumar îi judeca, încasînd pe nedrept mii și mii de pe bieții oameni neștiutori de legi.

De altă parte direcția aduna prin agenturile principale, atîtea plenipotențe de voturi, de cîte avea necezitate pentru-ca majoritate să fie în adunările generale. Și era de-ajuns să fie în aceste adunări de față 100 de Sași à 5 voturi, conform §. 17 din statute, fac 500 voturi, firește tot dela Români, cari plenipotențiau blanc.

Dar lucrul nu trebuie lăsat într'atîta.

50 de membri din Sibiu și jur să se întrunească, să organizeze mișcarea, și, conform § 19 din statute, să ceară și să conducă acțiunea unei adunări extraordinare, menită

a sana veleitățile fraților Sași și a da institutului de nou prestigiul avut la popor!

De nu se va face aceasta, poporul va trece tot la institutele jidovești de asigurări, unde parte mare a trecut și așa, cu unele corporațiuni bisericesti.

De nu va succede însă; atunci biserica să întreprindă în sași, prin organul său epitropial, afacerile de asigurări, eliberîndu-să pe sine și poporul de a fi contribuenți cu milioanele sale la străini, pe cînd noi și cultura noastră luptăm cu sărăcia.

Ceea-ce ar însemna, să cercăm să luăm »Transsylvania« cu asalt. Că o putem, că mulțimea voturilor noi o avem, de sigur.

Asupra acestei reîntrări la »Transsylvania«, părerile în cercurile românești sunt însă foarte felurite.

Cei mai mulți, și, credem, cei-ce judecă lucrurile mai bine, zic așa:

»Transsylvania«, după cele petrecute în jurul ei, a lăsat în sufletele Românilor o așa pustiire a dragostei cu care era privită pe vremi, de pildă în zilele întîiului și înteleptului ei director Dr. Brote, — încît azi nici revenind stări normale la ea, n'ar mai putea fi așezată în vechea dragoste în inimile românești.

Că dacă vrei o reîntrare și nu vrei să cădem apoi noi în păcatele Sașilor, va trebui să luăm în mână conducerea băncii, să avem majoritatea în toate, — dar cu dreptate pe Sași afară de tot nu i-ai putea da, fără a cădea în ponosul de nedrept. Așadar noi am avea puterea la bancă, iar lor le-ai da loc potrivit folosului ce-l are banca dela ei.

Cînd însă eu și altul știu, că la »Transsylvania« s'a făcut numai o reparare, o cîrpire a stărilor din trecut, dar Sașii sunt tot acolo, și vor fi ei cei nemulțumiți, vor fi ei cei cari n'or mai avea toată inima pentru bancă și lucrurile ei, — apoi eu încrederea și însuflețirea pentru aceasta mestecătură, tot n'o mai pot avea!

Părerea multora e aceasta. Și aceeași zic: singurul lucru cuminte e: desfacere cu totul, și înființarea băncii neatîrnătoare românești, cu nume nou, cu arangement nou, cu însuflețire virgină, — și fiți siguri că faci mult mai mult, ca cu o cîrpoceală la discreditata »Transsylvania«.

Sîntem cu totul de părerea celor ce țin la credința asta din urmă. Numai să se caute asigurarea sprîginului propusă și de dl Em. Comșa în articolul citat în »Lib.«, — și poți intra în afacere cu deplină încredere în viitor. Doar sîntem popor număros și asigurările s'au răspîndit deja tare, și să răspîndesc mereu,

și cele de foc și cele de viață, la Români. Faima bună ce ar străbate satele românești din toată țara, ar ridica, de sigur, și luarea aminte a mii și mii de Români cari azi nu sunt asigurați, și s'ar asigura și ei, spre binele lor propriu și spre înflorirea așezămîntului nostru economic național nou!

Expoziția de poame în Avrig.

Apelul comitetului central al »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu«, trimis primăriei comunale la Avrig în cauza arangiării expoziției de poame, struguri și derivatele lor în Avrig, a fost întîmpinat cu multă bucurie de obștea noastră dornică de înaintare.

În conferința fruntașilor comunei, convocată de vrednicul down notar, dl Irimie Răduț, luându-să cu plăcere la cunoștință apelul Reuniunii, s'a hotărît cu multă însuflețire, ca expoziția să se țină în zilele din 18—20 eventual și până în 22 Oct., dacă interesul bine priceput al expoziției o va cere. Ca exponenți să vor admite toți cultivătorii noștri de poame, și aceasta cu scop de a să da poporațiunii noastre din Avrig și jur, care prea puțin să îndeletnicește cu cultura poamelor, privilegiu potrivit de a cunoaște diferitele soiuri de poame acomodate pentru clima și soiul nostru.

Să vor admite pe lîngă poame și tot soiul de derivate cum sunt: must, vin, rachiu, oțet, oleiu, prune uscate, lictar, compot, dulceață etc. cum și unelte, întocmiri, modele etc.

Pentru ca expoziția să nu lase nimic de dorit nici ca arangement, s'a făcut apel la doamnele, d-soarele și la femeile fruntașe, și cu deosebire la harnica noastră Reuniune de femei, care să distinsese în mod nu se poate mai laudabil și la prima expoziție industrială, arangiată tot de Reuniunea noastră agricolă la 1902 în Sibiu. Ca publicul participant dornic de a vedea expoziția și locul de odichnă al marelui nostru dascăl George Lazăr, să afle și alte distracții, să proiectează mai multe sărbări, ce se vor ținea în cursul expoziției. Pentru ca expoziția să aducă foloase și fiitorilor cultivatori de poame, brațelor muncitoare de mîne, să va face apel ca la expoziție să participe corporativ și copiii de școală din Avrig și din împrejurime, în frunte cu învățătorii și părinții copiilor. Cum avem speranță, ca expoziția să fie bogată în poame de soiuri alese și trainice, nu ne îndoim, că ea va oferi bun prilej și pentru cumpărătorii de poame din Sibiu și din alte localități.

Cu punerea la cale a tot ce e de lipsă în direcția bunei reușite a expoziției, s'a încredințat comitetul

arangiator local, care să compune din dnii: G. Maxim, comerciant; Victor Preda, măsar; Mihail Mares, Vasile Dancu, economi; George Poștea, vice-not. și cassar de bancă; Ioan Răduț, pădurar; Ilie Aleman, învățător; Nechita Spârlea, Ioan Nicolae, învățători; V. Spârlea, primar, Irimie Răduț, not.; Ioan Căndea, protopresbiter și Vasile Maxim, paroch. A fost proclamat ca președinte al comitetului notarul Ir. Răduț.

De încheiere poate nu va fi fără folos să amintim, că vredniciei harnicului nostru notar Răduț îi revine meritul de a fi designat 4 jurați pământ de lângă drumul țării, câștigat prin expropriere, pentru o școală de pomărit, ce să stea în legătură cu școala de repetiție economică, iar pentru învățătorul expert al acestei școli, comuna oferă locuința în natură și în același timp a cerut dela stat o subvenție de 300 cor. drept contribuție la salariul învățătorului cu cunoștințe temeinice pe terenul pomăritului.

În asemenea împrejurări privim cu bucurie spre ziua deschiderii expoziției de poame!

„Dumnezeu vede!”

STIRI

Dela Redacție. Unii cetitori ni-au pus întrebarea, că de ce am apărut în timpul din urmă cam neregulat cu foaia noastră „Tovărășia”. Rugăm pe bunii noștri frați să iee la cunoștință, că lucrul s'a întâmplat în urma faptului, că redactorul nostru a avut foarte mult de alergat când la Pesta, când aiurea, mai ales în treaba cu asigurarea vitelor, pe care doream s'o vedem pusă în picioare, — dar lucrul a suferit întârziere pentru pedecile ce ni-s'au pus din partea celor ce ne promisese altfel legătura cu institutul lor, — iar aiurea a fost chemat la înființarea de tovărășii și alte treburi de obște, — așa că, pe lângă toată bunăvoința, n'a putut scoate și „Tovărășia” chiar regulat. Dar, peste tot, editura foii noastre a hotărât a o da tot numai la al 2-lea număr al „Libertății”, așadar vre-o 25—26 numeri pe an, tocmai pentru a nu îngreuna prea tare pe redactorul economic, ci a-l lăsa libertate a să putea întreprinde de tovărășiile înseși, care-l reclamă într'una, cât cu sfatul în scris, cât în persoană. Așa având până acum dați deja 20 numeri în ăstă, restul de 5—6 încă-i vom aduce cetitorilor, cât să poate de bine îngrijiți.

Expoziția de copii a „Reunii române agricole sibiene”. Precum ni-să comunică, fruntașii din Poiana au stabilit termenul ținerii expoziției a 3-a de copii pe ziua de 14/27 Octombrie c.

Linia ferată Făgăraș-Brașov va fi deschisă circulației probabil peste patru săptămâni. Lucrările la viaductele dela Șinca-nouă vor fi terminate săptămîna aceasta, iar peste patru săptămîni să va face prima încercare, dacă pot suporta greutatea prescrise.

Banca culturală. Propunerea făcută de asesorul Dr. I. Cristea în ultimul sinod arhiepiscopesc privitoare la înființarea unei »bănci culturale« românești, se apropie de realizare.

Joia trecută, precum aflăm, s'a ținut în Sibiu sub presidiu d-lui adv. E. Ungureanu, o consfătuire la care a participat un număr mai mare de preoți gr. or. și fruntași mireni ai bisericii gr. or. La anchetă a luat parte și I. P. S. Sa Mitropolitul I. Mețianu.

După desbateri mai lungi membrii convocați la adunare s'au constituit în comitet fundator pentru înființarea »băncii culturale«.

»Revista Economică« e informată că inițiatorii acestei bănci au ajuns la credința, că singura soluție posibilă pentru realizarea în parte a scopurilor culturale avute în vedere, este întemeierea acestei bănci ca întreprindere speculativă pe acții, ca ori și care întreprindere românească de această natură.

Totodată fondatorii au schimbat, din considerații mai înalte, firma de »Bancă culturală« în »Banca generală de credit Lumina«.

Noua întreprindere este proiectată a se fonda cu un capital soc. de cor. 600.000 și li-se pune în vedere acționarilor o dividendă de cei mult 5%, după detragerea căreia, din restul beneficului net, 45 la sută sunt destinate a se pune la dispoziția conzistorului arhiepiscopesc pentru scopuri culturale.

O nouă bancă românească. »Codrul« institut de credit și economii societate pe acții în Buteni, își începe activitatea cu ziua de 1 Octombrie 1908. Spor și bine!

Pentru întreprinzătorii români. La biserica românească gr.-cat. din Câmpeni (comit. Turda-Arieș) sunt a să face următoarele lucrări edile: Un brâu din beton de fer (vasbeton) care să încunjure podișorul pentru cor, în mărime de 12 metri pătrați; apoi cerime tot din astfel de beton peste altarul și naia bisericii în mărime de circa 183 m. pătrați.

Ofertele sunt a să face cu prețuri pe unitate (pentru metru pătrat). Nășipul, petricelele și apa trebuincioasă, precum și schelele (alatururile) să dau gratuit, duse la fața locului.

După-ce biserica gr.-cat. din Cîmpeni e patronată — ofertele sunt a să înainta până la 5 Octombrie la Direcțiunea silvanală din Cluj (Kölozsvári m. kir. erdőigazgatóság). Vadiu 5%. Condiții speciale să află la numita direcțiune.

Practicantii agricoli. La școlile de agricultură a statului sunt de ocupat 9 posturi de practicantii agricoli, retribuți, deocamdată, cu un

ajutor de 1000 cor., locuință și luminat. Dela petenți să cere absolvirea unei academii de agronomie.

Rugările să se înainteze la direcțiunea școlii de agronomie din Komárom, adresate fiind ministrului de agricultură până la 10 Octombrie.

Anul nou la Jidovi. În 26 Sept. n. s'a început anul nou al Jidaniilor. Cu ziua aceasta au pășit Jidovii în anul 5669 după numărarea lor.

În 5 Oct. va fi Jom Kippur, ziua de mîngăere, care-i cea mai mare sărbătoare a Jidaniilor noștri, și-i zic »ziua lungă«...

O statistică curioasă. Cite trenuri vin și pleacă din gările Parisului? Cunoscuta revistă franceză L. Illustration, a avut ingenioasa idee ca cu ocazia răscumpărării de cătră stat a liniilor ferate franceze, care formează rețeaua de apus, să publice o interesantă statistică de toate trenurile care vin și pleacă din diferitele gări ale Parisului într'un timp de 24 oare.

Numărul lor — un număr la care nimeni nu s'a gândit, desigur, — să ridică la 3946.

Iată acum cum sunt repartizate Nordul Franței este servit de compania liniilor ferate de Nord care n'are de cit o gară cu 991 de trenuri.

Răsăritul Franței este servit de compania liniilor ferate de Est, care are două gări: gara de Est cu 374 de trenuri și gara Vincennes cu 204 trenuri.

Sudul Franței este servit de companiile P. L. M., care are gara Lyon cu 212 trenuri și compania Orleans care are gara Quai d'Orsay cu 249 de trenuri și gara Luxemburg cu 164 de trenuri.

Apusul Franței este servit de compania de Vest care are gările St. Lazare cu 1073 de trenuri, gara Montparnasse cu 269 de trenuri și gara Invalidilor cu 310 trenuri.

Afară de acestea pe linia de centură circulă zilnic alte 240 de trenuri.

Ca să înțelegem ce mare deosebire e între Paris și alte orașe, arătăm, că, de pildă, din cele două gări ale Bucureștiului, în timp de 24 oare, vin și pleacă 59 de trenuri.

După cum să vede dar, deosebirea e uriașă!

Mare binefăcător. Miliardarul Andrew Carnegie a dăruit 250.000 dolari (un dolar 5 coroane), pentru întemeierea unui institut de ajutorare a jertfelor muncii. Toți muncitorii nerorociți în lucrul lor prin cele facerii, vor fi ajutați din acest fond cu tot ce recere starea lor nenorocită.

Pregătiri în contra colerei. Precum să știe de prin foi, colera bîntue grozav în Rusia. Iar fiind Rusia vecină cu noi, primejdia trecerii ei peste graniță, nu e înlăturată. Să vede asta și din faptul,

că, între alții, căpitanatul orașului Brașov, a publicat următorul anunț urgent: pentru locuitorii Brașovului

Din cauza pericolului amenințator al colerei, proprietarii, administratorii de case și locuitorii, sunt provocați de urgență să țină în cea mai mare curățenie curțile, umblătorile, podurile, pivnițele, grajdurile, șoprurile etc. și să golească în fie-care săptămîna gropile de gunoii!

Hotelierii, cămăarii și proprietarii de cafenele, au să desinfecteze pissoirile cu var stîns, să țină în mare curățenie pinzăturile de masă, tacămurile și albiturile de pat, și să spele cel puțin odată la săptămîna podelele cu leșie fierbinte!

Organele polițiale vor controla executarea dispozițiilor de mai sus și vor pedepsi sever pe contravenienții!

Varul stîns să pregătește în modul următor: 1 chilă de var nestîns să înmoaie într'un litru de apă și după-ce s'a răcit, să amestecă cu alte trei litre de apă. Varul stîns are să fie întotdeauna proaspăt.

Intrebări și răspunsuri.

Intr. 45. Oare bine e a schimba sămînța, sămînind pe locuri alta, adusă chiar din alte hotare ori cumpărată chiar de departe? I. S. în L.

Răspuns. Îți dăm răspunsul după povețele unei foi economice de specialitate, care zice, că schimbarea sămînței trebuie făcută numai cu destulă pază. Mai ales cu cea din ținuturi mai depărtate, să nu ne pripim! Că cu sămînța bună, încă nu izbutim a face să fiu pămîntul, clima, și cultivarea, bune! Și acestea trebuie să fie în întia linie bune. Producerea sămînței de sămănat să fie grija mare a fie-cărui econom, nu numai la ciuruit, ci încă de afară din cîmp! Economul priceput merge la holdă, la locul cel mai frumos, să uită peste ea unde-s spicele cele mai frumoase, pe acelea le culege cu mîna, din de acelea își cerne apoi boabele de sămănat. Și atunci n'are lipsă de sămănat: Și atunci după sămînță. Și cea crescută în locul tău, să și desvoaltă mai bine, fiind deprinsă cu locul și clima.

„AGRICOLA”
din Hunedoara-Vajdahunyad.

Un bărbat însurat, în vîrstă dela 25—40 ani, de preferință fără copii, care știe ceti și scrie, află numai decît ocupație ca

servitor-magaziner
la banca »Agricola« din Hunedoara.

Plata lunară: 50 coroane, cuartir, luminat și încălzit.

Cei-ce au vre-o meserie și știu și alte limbi în afară de limba română, vor fi preferiți.

Rugările cu eventuale documente de recomandare, să se trimită la adresa:

Directiunea băncii „Agricola”
Hunedoara-Vajdahunyad.